

Mottagare

Miljö- och byggnämnden

Remiss. Förslag till naturreservatet Kolens kvarn, Gotlands kommun

Förslag till beslut

Miljö- och byggnämnden beslutar att tillstyrka reservatsbildningen.

Sammanfattning

Länsstyrelsen föreslår att skydda fastigheten Visby Snäckgärdet 1:28 i syfte att skapa ett långsiktigt skydd för Kolens kvarn – ett av länets mest värdefulla vattendrag. Förslaget är framtaget i samband med det uppdrag som länsstyrelsen fått av Havs- och vattenmyndigheten att skydda länets värdefullaste vattendrag.

Fastigheten ägs av Region Gotland. Den har högt naturvärde knutet till vattendrag och äldre barrskog. Fastigheten ligger inom riksintresseområde samt inom strandskyddsområde.

Förslaget skulle medföra inrättande av föreskrifter som styr framtida nyttjande av marken. Förslag på föreskrifter framgår av remissunderlaget. Vid bildande av naturreservat ersätts markägaren med 125 % av värdet av intrånget på marken.

Förslaget har inkommit till Region Gotland 9 april 2025 och har remitterats från regionstyrelsen till miljö- och byggnämnden och tekniska nämnden.

Förvaltningen rekommenderar att länsstyrelsens förslag antas och att naturreservatet bildas.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen föreslår att skydda fastigheten Visby Snäckgärdet 1:28 i syfte att skapa ett långsiktigt skydd för Kolens kvarn – ett av länets mest värdefulla vattendrag. Förslaget är framtaget i samband med det uppdrag som länsstyrelsen fått av Havs- och vattenmyndigheten att skydda länets värdefullaste vattendrag. Se beskrivning av områdets naturvärden nedan. Med tanke på områdets höga värden för friluftslivet samt områdets pedagogiska potential är skydd av området särskilt angeläget.

Förslaget skulle medföra inrättande av föreskrifter som styr framtida nyttjande av marken. Förslag på föreskrifter framgår av remissunderlaget.

Vid bildande av naturreservat ersätts markägaren med 125 % av värdet av intrånget på marken. Denna inkomst skulle Region Gotland kunna använda till att finansiera andra projekt för naturvård som Region Gotland bedriver. Med tanke på områdets höga naturvärden, de riksintressen som berörs samt strandskyddet är det svårt att bedriva andra inkomstbringande verksamheter på fastigheten.

Syftet med skyddet av området är att säkra lekmiljöer för havsöring vid Kolens kvarn, viktiga källflöden och försäkra att skadlig påverkan undviks. Syftet med skyddet är också att tillgängliggöra och visa upp en särpräglad och intressant naturmiljö kring vattendraget för Gotlands invånare och besökare.

Syftet ska uppnås genom:

- naturvårdsinriktade röjningar och huggningar, löpande vid behov,
- naturvårdande åtgärder vid behov i vattendraget,
- anordningar och åtgärder för områdets besökare, exempelvis bänkbord, grillplats, vandringsled, bro, skyltar och spång,
- minimera exploatering och annan negativ mänsklig påverkan på områdets vattenmiljö samt omgivande mark,
- förutsättningar för det rörliga friluftslivet stärks med hjälp av enkla friluftsanordningar och underhåll av dessa samt att möjlighet ges till enstaka tillskott av vindskydd, spång/bro. Tillkommande anläggningar ska stå öppna och vara tillgängliga för alla och får ej verka avhållande för allmänheten att röra sig i området.

Översiktsplan Vårt Gotland 2040

Det aktuella området är utpekat som Natur- och friluftslivsyta: - Områden där riksintresse för naturvård och riksintresse friluftsliv enligt 3 kap 6 § miljöbalken (MB) överlappar bevaras tillgängliga för friluftslivet. Friluftslivs-, natur- och kulturvärden bör ha företräde inom dessa områden. - Oexploaterad naturmark som håller högre naturvärde eller utgör viktiga strövområden i tätortsnära lägen bör undantas från exploatering.

Riksintresseområde

Den aktuella platsen ligger inom riksintresseområde för naturvård samt för friluftsliv (enl. 3 kap 6 § MB) där exploatering kräver hänsyn. Bland områdets beskrivna riktvärden finns naturligt slingrande vattendrag och sandbarrskog. Värdena i området bedöms kunna påverkas negativt av dikningar, olämplig skogsavverkning och olämpligt placerad fritidsbebyggelse.

För området gäller även riksintresse för högexploaterad kust enligt miljöbalken 4:4, som värnar om friluftslivets och turismens intressen.

Värdefullt vattendrag

Vattendraget är klassat som mycket värdefullt för fiskföryngring. Det har en hög grad av naturlighet och mycket höga naturvärden med förekomst av vandrande öring.

Strandskydd

Del av området omfattas av strandskydd utmed kusten och utmed vattendraget.

Bedömning

Förslaget att ge området ett varaktigt skydd som naturreservat bidrar till en rik biologisk mångfald och ett stärkt friluftsliv. Beslutet bidrar till att nå miljö kvalitetsmålen Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv.

Att skydda vattendraget bidrar till att stärka vattenlevande djurs föryngring och till en positiv påverkan på Östersjöns ekosystem.

Att skydda den omgivande skogen bidrar till att stärka naturvärden knutna till skog. Skogen ger även ekologiska värden i form av rening av luft, buffert vid torka och den bibehåller rätt klimat i vattendraget.

Vid bildande av naturreservat ersätts markägaren med 125 % av värdet av intrånget på marken. Denna inkomst skulle Region Gotland kunna använda till att finansiera andra projekt för naturvård som Region Gotland bedriver. Med tanke på områdets höga naturvärden, de riksintressen som berörs samt strandskyddet är det svårt att bedriva andra inkomstbringande verksamheter på fastigheten.

Förslaget går i linje med uppsatta riktlinjer och mål i översiktsplanen och Grönplan för Gotland, som syftar till en hållbar utveckling med hänsyn till värdefull naturmiljö, friska ekosystem samt framtida klimatförändringar och extremväder.

Förslaget går i linje med riksintresseområdenas riktvärden.

Förvaltningen rekommenderar att länsstyrelsens förslag antas och att naturreservatet bildas.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningen tjänsteskrivelse. Daterad 2025-08-18.

Remiss. Förslag till naturreservatet Kolens kvarn, Gotlands kommun. Daterad 2025-04-09.

Delegationsbeslut MEX Kolens kvarn. Daterad 2025-06-24.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Lise Langseth
Samhällsbyggnadsdirektör

Mattias Edsbagge
Avdelningschef miljö och livsmedel

Skickas till

registrator-rs@gotland.se, RS 2025/1149